

Aceh i FN:s människorättsråd

Aceh-Sumatra National Liberation Front (ASNLF: www.asnlf.org) lade fram ett uttalande om Indonesien till FN:s människorättsråds arbetsgrupp för översynsmekanismen Universal Periodic Review (UPR) inför sessionen i Genève den 3 maj. ”Olösta frågor är en tickande bomb” var titeln.

Det var tredje gången som Indonesien granskades genom UPR. Förra gången, 23/5 2012, deltog en delegation från ASNLF för att följa granskningen. ASNLF kommer nu delta igen för att följa hur Indonesien kommer finna ”ursäkter” och frånga sitt åtagande att svara på omkring 150 av de 180 rekommendationer landet accepterade 2012. Inget sades då om de allvarliga människorättsbrott (MR) som den indonesiska regeringen begick i Aceh medan konflikten pågick. Religiösa och moraliska frågor såsom religiös intolerans och våld mot religiösa minoriteter som regeringen ej lyckats hantera diskuterades. Även om det var bra att världssamfundet tog upp MR-brotten i Indonesien, ska världen inte glömma bort ommarkerade gravar, föräldralösa barn och tusentals änkor vars mäns öden ännu är okända. Vi hoppas att årets granskning blir annorlunda.

Fredsavtal, MR-brott och straffrihet

Under nästan tre decennier var Aceh ett slakthus för den indonesiska militären. Tusentals civila dödades. Utomrättsliga avrättningar, massakrer, tortyr, godtyckliga arresteringar och ’försvinnanden’ förekom. År 2005 slöt Free Aceh Movement (GAM) ett fredsavtal med Indonesien. Det betraktades som en framgång som gjorde slut på en av de längsta väpnade konflikterna i Sydostasien. Tyvärr överskuggade avtalet de under konflikten begångna övergreppen. Även de flesta nationella och lokala civila organisationer har dragits med i fredseuforin. Trots att lagen för att styra Aceh säger att en MR-domstol och en Sannings- och försoningskommission ska upprättas, har ingen ännu upprättats. I juli förra året utsåg Acehs parlament sju medlemmar av kommissionen som ska undersöka begångna MR-övergrepp. Men hittills har Jakarta inte visat något intresse eller uttryckt stöd för kommissionen.

I granskningen i maj 2012 sade Indonesiens dåvarande utrikesminister, Dr. Marty M. Natalegawa, att landet hade gjort ”betydande och viktiga framsteg när det gäller mänskliga rättigheter” och att dess roll för att främja och skydda rättigheterna ”går fortsatt framåt”. I hans 20 minuter långa tal, användes uttrycket ”att

främja och skydda mänskliga rättigheter” mer än 13 gånger. Men alternativa rapporter, som grundades på rekommendationerna från UPR 2012, från flera civila organisationer var av en annan uppfattning. Indonesien har inte alls levt upp till sina åtaganden på viktiga områden: straffrihet för tidigare MR-brott och ratificering av viktiga internationella konventioner såsom de mot tortyr och tvångsförsvinnanden och Romstadgan för den internationella brottsmålsdomstolen. När det gäller straffrihet, är det allmänt känt att den är utbredd. Inte en enda av de skyldiga militärerna har ställts inför rätta, vilket innebär att brotten kan upprepas med straffrihet.

Militära och underrättelseoperationer

Även om Jakarta och omvärlden betraktar konflikten i Aceh som en löst fråga med ett lyckligt slut, är det för aceheser fråga om vapenvila i en konflikt som kommer blossa upp igen.

Det beror inte på fredsavtalet i sig utan på i synnerhet hur militärer och nationalisterna betar sig.

Särskilt allvarliga var de operationer som utfördes av militärens underrättelse- och anti-terroristgrupp (Densus 88). Fredsavtalet har begränsat deras antal och rörlighet, men deras manövrer är svåra att övervaka. Sedan avtalet undertecknades har militären försökt komma tillbaka, dels för att återuppta illegal affärsverksamhet i ett område som är ett av de bästa för ändamålet, dels för att återta sin politiska roll i Indonesien. När det gäller återvändandet till Aceh, är militären redo att starta konflikten igen genom att gå med i och stödja lokala politiska partier eller att aktivera de många milisgrupper som militären upprättade medan konflikten pågick.

Gamla generaler inblandade i MR-brott i Aceh är tillbaka på scenen igen och yngre generaler har redan återvänt som rådgivare och donatorer till lokala politiska partier. Under de senaste åren har nästan alla armébefäl i Aceh haft någon koppling till underrättelsetjänsten och konflikten. Det har försvårat en lösning av MR-brotten, något som borde oroa omvärlden och de inblandade.

Vi hoppas innerligt att regeringsrepresentanter som deltar i UPR denna vecka kommer tala ut och ifrågasätta de flagranta indonesiska MR-brotten i Aceh. MR-läget i Indonesien, och i Aceh i synnerhet, kommer aldrig förbättras om man fortsätter negligera offren för konflikten och neka dessa rättvisa.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.